

μόλος

Δευτέρα, 28 Μαΐου 2012

6:48 μμ

Σημασια

στενόμακρη κατασκευή από πέτρες, τσιμέντο κτλ. που χρησιμοποιείται για το δέσιμο και το φόρτωμα των πλοίων καθώς και για την προστασία του λιμανιού· || (επέκτ.) ο γύρω χώρος.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

[μσν. μόλος < ελνστ. μῶλος < λατ. moles `ανάχωμα για προστασία λιμανιού' ή μέσω του ιταλ. molo]

mòle = *lat. MÒLES* [*gr. mōlios*], che giusta il Pott sta per *MÒH-LES*, dalla stessa radice onde il *gr. mòg-os* [*a. a. ted. mōhî, mod. Mühe*] = *mòch-thos fatica, sforzo, moch-lòs leva*: ma che per contra il Corssen preferisce annettere alla *rad. MAH-, MAG- esser grande*, onde il *lat. màg-nus, gr. mēg-as, sscr. mah-at grande* (v. *Magno*, e cfr. *Molto*) [Da *moles* si fece *moliri fabbricare, e propr. spingere, collocare, o meglio ammassare moli*].

Propr. Cosa grande e pesante da non potersi muovere, quindi Edifizio grandioso; Riparo di grosse muraglie nei porti di mare, per fare argine contro l'impeto delle onde.

Deriv. *Molècola; Molèsto; Mòlo; Demolire.*

Από το ελλ. ουσιαστικό μόγος > μοχθος=κόπος, κούραση < ΙΕ ρίζα *mh mhg (MAGNO, MOLTO) που έδωσε και το λατ. MOLES που έγινε στα ιταλικά το ουσ. mole = κάτι το μεγάλο και βαρύ που δεν μπορεί να μετακινηθεί και κατά συνεκδοχή μεγαλοπρεπές κτίσμα. Καταφύγιο από μεγάλες πέτρες σε θαλασσίους λιμένες για προστασία από τα κύματα.

Μολώνω = τοποθετώ μεγάλους βράχους στο νερό, κν νεωτ μπαζώνω, βουλωνώ, κλεινώ, στουμπώνω, παραγεμιζώ. Μπορεί να μολώσω ένα έλος, ένα πηγάδι, ένα λιμάνι, αλλά και το στομάχι μου.

Το <<http://ducange.enc.sorbonne.fr/moles>> αναφέρει ως συνωνύμο του μῶλος και το μούλος Scriptoris Græcis inferioris ævi, quibus μόλος, et μῶλος, et μούλος, idem sonat quod Moles, seu portus : quibus consentit Procopius lib. 4 : de Ædific. cap. 10 :

Και από το μούλος > μούλος = μουγγός το ρήμα μουλώνω.

μουλώνω, μούλωξα, : (προφ.) μένω ακίνητος, αδρανής ή σιωπηλός, συνήθ. στις εκφράσεις το μουλώνω, δε μιλάω. μούλωσέ το, μη μιλάς. (αλλά και το συνωνύμο βούλωσέ το, βούλωστο).

Ο Τριανταφυλλίδης επιχειρεί μια τραβηγμένη ετυμολογία :

[μσν. μουλώνω < ελνστ. μύλλ(ον) `το χεϊλί' -ώνω, πρβ. ελνστ. μυλλός `με στραβωμένο το χεϊλί', μυλλῶ, μυλλαίνω `στραβώνω το χεϊλί' ([γ ή ι > u] από επίδρ. του χειλ. [m] και του [l]) (ορθογρ. απλοπ.)]

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Αδέρφια, ακούστε, Θεού φώτιση, βρήκα πώς να λευτερωθεί η πατρίδα! Να σηκωθούμε όλοι οι Κρητικοί, άντρες, γυναίκες και παιδιά, και να πάμε να ρίξουμε από μια πέτρα στη Σούδα. Να **μολώσει** η άτιμη, να γίνει στεριά, να μην τη ζηλεύουν πια οι δυνατοί του κόσμου· αλλιώς λευτεριά δε θα δούμε. Εμπρός, αδέρφια, ξεσηκωθείτε, κάντε το σταυρό σας, πάρτε από μια πέτρα και πάμε!»

N. Καζαντζάκη, Ο Καπετάν Μιχάλης, Αθήνα 1964, σ. 177

ΣΥΝΩΝΥΜΑ

Κυματοθραύστης, Προβλήτα, προκυμαία, λιμενοβραχίονας, μουράγιο.

ΠΟΙΗΣΗ

Όλη η βουλή των προεστών στο μόλο συναγμένη
είπε πως όξω στη στεριά τους Τούρκους θα προσμένει.
Α.Πάλλης –Κανάρης

-Μουλλώστε ούλλα τα βκιολιά τζαί ούλλα τα λαούτα,
τουτ' η φωνή, που ξέβηκεν, εν η Αροδαφνούσα,
Η Αροδαφνούσα -Δημοτικό Κύπρου